

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน กรณีจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน และเจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน เพื่อการเสนอแนะแนวโน้มในการพัฒนางานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพ โดยข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และสอบถามผู้บริหารสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพประจำสถานประกอบการ และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ทำการศึกษาในสถานประกอบการในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 โรงงาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน จำนวน 31 คน ซึ่งผ่านการอบรมตามหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ตามหลักเกณฑ์ประกาศกระทรวงแรงงาน และได้ขึ้นทะเบียนเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ตามกฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการที่ทำการวิจัย

สถานประกอบการที่เข้าทำการวิจัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 35 เป็นสถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานขนาด 50-99 คน รองลงมา ร้อยละ 30 เป็นสถานประกอบการที่มีจำนวน 100-499 คน ประเภทของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 15 เป็นอุตสาหกรรมขนส่ง และอุตสาหกรรมค้าปลีก / ส่ง สุรา เบียร์ รองลงมา ร้อยละ 10 เท่ากัน ได้แก่ อุตสาหกรรมห้างสรรพสินค้า อุตสาหกรรมผลิตกระแสไฟฟ้า และอุตสาหกรรมฆ่าและเนื้อไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออก สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 40 เปิดดำเนินการกิจการระหว่าง 15-19 ปี รองลงมา ร้อยละ 25 เปิดดำเนินการกิจการระหว่าง 5-9 ปี การจัดการมาตรฐานระบบคุณภาพ สิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของสถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ไม่มีการจัดการมาตรฐานดังกล่าว รองลงมา ร้อยละ 20 ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบคุณภาพ (ISO 9001) การจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (คปอ.) ตามกฎหมายส่วนใหญ่ร้อยละ 50 เป็นสถานประกอบการที่มีการแต่งตั้งกรรมการจำนวน 11 คน รองลงมา ร้อยละ 25 เป็นสถานประกอบการที่มีการแต่งตั้งกรรมการจำนวน 5 คน

ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 85 สถานประกอบการได้รับการสนับสนุนหรือโครงการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานจากหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐ และร้อยละ 15 สถานประกอบการไม่มีโครงการสนับสนุน ความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 75 สถานประกอบการต้องการ

การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และร้อยละ 25 สถานประกอบการไม่ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

2. การบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการ

การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ในส่วนของนโยบาย องค์กร และการบริหารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นั้น พบว่า ร้อยละ 50 ของสถานประกอบการมีนโยบายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน และลงนามโดยผู้บริหารสูงสุด ร้อยละ 55 มีการแจ้งนโยบายฯ โดยติดประกาศให้ทราบ เห็นชัดเจน และมีการประชุมชี้แจงให้ทุกคนทราบอีกครั้ง ร้อยละ 70 มีหน่วยงานด้านความปลอดภัย ขึ้นตรงกับผู้บริหารสูงสุด ร้อยละ 75 มีแผนงานด้านความปลอดภัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นประจำทุกปี ร้อยละ 85 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยฯ สอดคล้องกับที่กฎหมายกำหนด ร้อยละ 50 มีการประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยฯ แต่ไม่ได้ประชุมทุกเดือน ร้อยละ 50 มีการแจ้งกำหนดการประชุมและจัดทำระเบียบวาระการประชุมให้คณะกรรมการความปลอดภัยฯ ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน ก่อนการประชุมทุกครั้ง ร้อยละ 50 ผู้บริหารระดับจัดการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ด้วยตนเองในฐานะประธานทุกครั้ง ร้อยละ 45 มีการจัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ทุกครั้งที่มีการประชุม ร้อยละ 40 มีการรวมความปลอดภัยฯ บางคนเคยได้รับการอบรมด้านความปลอดภัยก่อนดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ร้อยละ 50 มีการกำหนดงบประมาณสำหรับงานด้านความปลอดภัยประจำปี ร้อยละ 45 มีการจัดทำคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานครบทุกลักษณะงาน และแจกจ่ายให้กับพนักงาน ร้อยละ 45 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายความปลอดภัยฯ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 45 มีทั้งการไม่จัดทำและจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ประจำปี และร้อยละ 55 ขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพประจำสถานประกอบการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นเป็นหลัก นอกเหนือจากงานด้านความปลอดภัย

ในส่วนของการบริหารคุ้มครองความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน เกี่ยวกับกฎระเบียบ คำสั่ง และมาตรการความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีกฎ ระเบียบฯ และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคณะกรรมการความปลอดภัยฯ และความร่วมมือจากพนักงาน ซึ่งครอบคลุมงานส่วนใหญ่ของสถานประกอบการ มีการติดประกาศให้ทราบ เห็นชัดเจน และมีการประชุมชี้แจง รวมทั้งมีการปรับปรุง ทบทวนให้ทันสมัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การคัดเลือกพนักงานใหม่ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 60 มีกฎเกณฑ์การคัดเลือก และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 มีกฎเกณฑ์การคัดเลือก โดยมีการกำหนดคุณสมบัติตามความเหมาะสม โดยอิงกฎหมายแรงงานทุกตำแหน่ง มีการทดสอบเจตคติทางด้านความปลอดภัยในการทำงานก่อนบรรจุเข้าทำงาน มีการตรวจสอบสุขภาพตามความเสี่ยงของงานก่อนบรรจุเข้าทำงาน และมีการคัดเลือกพนักงานให้เหมาะสม

การปฐมนิเทศพนักงานใหม่ ร้อยละ 65 มีการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ ครบทุกข้อ คือ กฎระเบียบทั่วไปของสถานประกอบการ ความปลอดภัยในการทำงาน และชี้แจงกฎ ระเบียบ มาตรการความปลอดภัยในแผนกที่บรรจุให้กับพนักงานใหม่

การตรวจความปลอดภัยในการทำงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 65 มีการตรวจความปลอดภัย โดยการใช้แบบฟอร์มในการตรวจความปลอดภัยตามสถานที่และอุปกรณ์ มีแผนและบัญชีรายชื่อสิ่งที่ต้องการตรวจความปลอดภัย หัวหน้างานและคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการตรวจความปลอดภัย มีการนำเสนอผลการตรวจเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยฯ เพื่อการป้องกันแก้ไข และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การสอบสวนอุบัติเหตุ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 55 มีการสอบสวนอุบัติเหตุ โดยใช้แบบฟอร์มในการสอบสวนอุบัติเหตุ มีการกำหนดประเภทของอุบัติเหตุที่ต้องมีการสอบสวน และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นลายลักษณ์อักษร หัวหน้างานและคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ได้รับการอบรมเรื่องการสอบสวนอุบัติเหตุ และมีการนำผลการสอบสวนอุบัติเหตุเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยฯ เพื่อการป้องกันและแก้ไข

การจัดทำสถิติการเกิดอุบัติเหตุ วิเคราะห์ประเภท สาเหตุ และแนวโน้มการเกิดอุบัติเหตุ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการจัดทำสถิติการเกิดอุบัติเหตุเป็นประจำทุกปี มีการวิเคราะห์ประเภทของอุบัติเหตุ สาเหตุ และแนวโน้ม มีการแสดงหรือเสนอสถิติฯ ให้ทุกคนในองค์กรทราบ และมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ระบบการขออนุญาตให้ทำงานบริเวณอันตราย (Work Permit) สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีระบบการขออนุญาต โดยมีแบบฟอร์มการขออนุญาต มีการกำหนดลักษณะงานและพื้นที่ ผู้ปฏิบัติงานและผู้อนุญาตผ่านการอบรมเรื่องระบบใบอนุญาต มีการทบทวนระบบอนุญาตปีละ 1 ครั้ง และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การวางแผนรับเหตุฉุกเฉิน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการจัดทำแผนฉุกเฉิน โดยมีการวางแผนเตรียมรับเหตุฉุกเฉินเป็นลายลักษณ์อักษร ครอบคลุมทุกอันตราย มีการกำหนดรายละเอียดของแผนฉุกเฉินครบถ้วน มีการอบรมและฝึกซ้อมตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีการทบทวนและปรับปรุงแผนฉุกเฉินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 55 มีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย และดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 25 มีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย โดยมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมสำหรับพนักงาน มีหลักสูตรและแผนการฝึกอบรม ให้กับพนักงานที่ทำงานเสี่ยง เช่น ทำงานกับสารเคมี เครื่องจักร ไฟฟ้า เป็นต้น มีหลักสูตรและแผนการฝึกอบรมฯ แก่พนักงานใหม่ รวมถึงพนักงานที่เปลี่ยนงานไม่น้อยกว่า 80% และมีการประเมินผลการฝึกอบรม

การสอนงานแก่พนักงานใหม่หรือพนักงานที่เปลี่ยนงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 65 มีการสอนงาน โดยมีการกำหนดให้มีการสอนงานแก่พนักงานใหม่หรือพนักงานที่เปลี่ยนงานทุกคน มีเอกสารที่ใช้ในการสอน และหัวหน้างานได้รับการอบรมเรื่องการสอนงาน

การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ห้องพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 40 มีการจัดอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลฯ และดำเนินการตามที่

ระบุไว้อย่างน้อย 2 ข้อ ร้อยละ 35 มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลฯ และดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีการจัดอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ห้องพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ครบตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดรถฉุกเฉินไว้ประจำสถานประกอบการ และมีการอบรมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่พนักงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

การจัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้แก่พนักงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการจัดให้ครบทุกประเภทตามลักษณะงาน โดยมีการอบรมวิธีการใช้และการบำรุงรักษา มีมาตรการในการควบคุม กำกับ ดูแล รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผล

การสำรวจและตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการสำรวจและตรวจวัด และดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 40 มีการสำรวจและตรวจวัด และดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีแผนในการสำรวจและตรวจวัด มีการสำรวจโดยใช้แบบฟอร์ม มีการสำรวจและตรวจวัดโดยใช้เครื่องมือทางศาสตร์อุตสาหกรรม รวมทั้งมีการรวบรวมสรุป และมีการปรับปรุงแก้ไขตามผลการสำรวจและตรวจวัด

การตรวจสอบสุขภาพพนักงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการตรวจสอบสุขภาพพนักงาน โดยมีการตรวจสอบสุขภาพทั่วไปประจำปีครบทุกคน มีการตรวจสอบสุขภาพตามความเสี่ยงที่พนักงานสัมผัสทุกปี มีการแจ้งผลการตรวจให้พนักงานทราบ มีการเก็บประวัติสุขภาพพนักงาน และมีการวิเคราะห์ผลการตรวจสอบสุขภาพพนักงาน และนำไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของพนักงาน

การบริหารงานความปลอดภัยของผู้รับเหมาในสถานประกอบการ ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีกฎ ระเบียบ มาตรการความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับเหมา มีการอบรมพนักงานผู้รับเหมา มีการตรวจสอบหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุของผู้รับเหมา และมีมาตรการในการควบคุมให้ปฏิบัติ

ความปลอดภัยนอกงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีกิจกรรมความปลอดภัยนอกงาน โดยมีการกำหนดกิจกรรมความปลอดภัยนอกงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเก็บรายงาน และวิเคราะห์สาเหตุของความปลอดภัยนอกงาน มีการรณรงค์ ประชุมชี้แจงให้พนักงานทราบ และมีมาตรการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การเสนอแนะด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานจากพนักงานระดับต่างๆ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 ไม่มีระบบการเสนอแนะจากพนักงานระดับต่างๆ และร้อยละ 25 มีการกำหนดวิธีการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการพิจารณาข้อเสนอแนะ โดยคณะกรรมการความปลอดภัยฯ รวมทั้งมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และพิจารณาให้รางวัล

การจัดนิทรรศการด้านความปลอดภัย การประกวดคำขวัญ หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความปลอดภัย สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 ไม่มีการจัดกิจกรรมใดๆ และร้อยละ 25 มีการดำเนินการเป็นประจำ โดยความร่วมมือจากพนักงานทุกระดับ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินการประกวด และมีการให้รางวัล

3. ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานที่ทำการศึกษามีจำนวน 31 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.7 เป็นเพศชาย ร้อยละ 32.3 เป็นเพศหญิง หัวหน้างานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 41.9 ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.2 มีสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการทำงาน จป. หัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 29 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 6-10 ปี ประสบการณ์การเป็นหัวหน้างาน จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 45.2 มีประสบการณ์เป็นหัวหน้างานระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาภายใต้ความรับผิดชอบของจป. หัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 มีจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ระหว่าง 1-10 คน

จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 100 และในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 51.6 ไม่เคยเป็นกรรมการหรือคณะทำงานอื่นๆ

4. เจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.1 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.8 มีเจตคติอยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ 16.1 มีเจตคติอยู่ในระดับสูง

จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าหัวหน้างานเป็นผู้ที่สามารถสร้างจิตสำนึกความปลอดภัยในการทำงานให้กับพนักงานได้เป็นอย่างดี และทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุเป็นทักษะที่จำเป็นมากประการหนึ่งของหัวหน้างาน ร้อยละ 96.8 มีความเห็นว่าความปลอดภัยเป็นส่วนหนึ่งของงานที่มีความสำคัญเท่ากับการผลิต แต่ จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 64.5 มีความเห็นว่าหลักการเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเป็นสิ่งที่ดี แต่ปฏิบัติได้ยาก ร้อยละ 58.1 มีความเห็นว่าหน้าที่ต่างๆ ของจป. หัวหน้างานเป็นสิ่งที่ดี แต่ในความเป็นจริงปฏิบัติได้ยาก นอกจากนี้ จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 3.2 ไม่ชอบที่จะต้องมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านการป้องกันอุบัติเหตุ และดูแลสุขภาพพนักงานในแผนกที่รับผิดชอบ ร้อยละ 32.4 มีความเห็นว่า ในการทำงานที่จำเป็นต้องมีการเสี่ยงกันบ้างเป็นธรรมดา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลให้ผู้ได้บังคับบัญชาในความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานนั้น จป. หัวหน้างานร้อยละ 19.4 รู้สึกไม่สบายใจทุกครั้งที่มีถึงกฎ ระเบียบฯ และร้อยละ 3.2 รู้สึกอึดอัดใจที่จะต้องกำกับ ดูแลให้ผู้ได้บังคับบัญชาในความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎ ระเบียบฯ จป. หัวหน้างานร้อยละ 16.1 มีความรู้สึกว่าการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบฯ ก็ไม่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรุนแรงมากนัก และมีความเห็นว่าหากคำนึงถึงความปลอดภัยมากเกินไป จะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดอาการเกร็ง ร้อยละ 35.5 และมีจป. หัวหน้างานร้อยละ 80 มีความเห็นว่าเป็นการยากที่จะติดตามดูแลผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบฯ และมีความเห็นว่าการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบฯ ทำให้ความพึงพอใจของพนักงานลดลงถึงร้อยละ 12.9

จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่พนักงานใหม่ทุกคน สามารถลดอุบัติเหตุในการทำงานลงได้ ร้อยละ 96.8 เห็นว่าการให้พนักงานมีส่วนร่วมใน

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานจะลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้ และร้อยละ 96.8 มีความเห็นว่าการที่ต้องแนะนำพนักงานเกี่ยวกับความปลอดภัยไม่ได้ทำให้เสียเวลาในการทำงาน อย่างไรก็ตาม มี จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 35.5 มีความเห็นว่าควรฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำงานนั้น จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าการตรวจสอบความปลอดภัยในแผนกอย่างสม่ำเสมอเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุ รวมทั้งหัวหน้างานมีการตรวจสอบสภาพการทำงานฯ ก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน สำหรับการตรวจสอบความปลอดภัยโดยบุคคลภายนอกแผนก จป. หัวหน้างานร้อยละ 6.5 เห็นด้วยว่าหัวหน้างานมักไม่พอใจให้บุคคลภายนอกมาตรวจสอบในพื้นที่ของตน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ นั้น จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 96.8 ไม่เห็นด้วยที่ว่าการตรวจสอบหาสาเหตุการบาดเจ็บเล็กๆ น้อยๆ ของพนักงานเป็นการเสียเวลา และร้อยละ 96.8 เห็นด้วยว่าการค้นหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุใช้เป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้ แต่มี จป. หัวหน้างานร้อยละ 6.5 มีความเห็นว่าการเขียนรายงานการบาดเจ็บ เป็นการเพิ่มภาระงานในหน้าที่การงาน และร้อยละ 48.4 เห็นด้วยว่าการบาดเจ็บเล็กๆ น้อยๆ ในการทำงานไม่จำเป็นต้องเขียนรายงาน นอกจากนี้ จป. หัวหน้างานร้อยละ 12.9 มีความเห็นว่าการบาดเจ็บเล็กๆ น้อยๆ เป็นเรื่องธรรมดา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมความปลอดภัยนั้น จป. หัวหน้างาน ร้อยละ 3.2 มีความเห็นว่าการกิจกรรมความปลอดภัยเป็นการเพิ่มภาระ ทำให้เพิ่มงานและความยุ่งยาก และเกิดประโยชน์น้อย

5. การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยระดับปานกลาง

การกำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 (ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน) จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 74.2 มีการประชุมชี้แจงให้พนักงานทราบถึงกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 19.4 ในการทำงานของหัวหน้างานไม่มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร และร้อยละ 6.4 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร แต่หัวหน้างานไม่ได้มีการกำกับดูแล หรือมีการกำกับดูแล แต่ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานไม่ใส่ใจ และละเลยต่อการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน การไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การดื่มสุราในขณะที่ปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น และจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทของหัวหน้างาน จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 51.6 มีการจัดทำการวิเคราะห์งานและคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท รองลงมา ร้อยละ 32.3 มีการจัดทำการวิเคราะห์งานแต่ไม่มีคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท และร้อยละ 16.1 ไม่มีการทำการวิเคราะห์งานและคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์งาน เวลาไม่พอ งานมีความเสี่ยงน้อย

การสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 มีการสอนงานเองและใช้เอกสารสำหรับการสอน ประกอบด้วย คู่มือการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน และมีการเน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 32.3 หัวหน้างานไม่ได้สอนงานด้วยตัวเอง และร้อยละ 3.2 หัวหน้างานมีการสอนงานด้วยตัวเอง แต่ไม่มีเอกสารสำหรับการสอน และไม่ได้เน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย ปัญหาอุปสรรคในการสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องๆ ของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้ได้บังคับบัญชาไม่มีทัศนคติด้านความปลอดภัยเชิงลบ พนักงานเรียนรู้และเข้าใจเข้าพนักงานไม่ตั้งใจฟัง ไม่สนใจ

การตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวันของหัวหน้างาน จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 มีการตรวจสอบโดยใช้แบบฟอร์มการตรวจสอบ และบันทึกผลการตรวจสอบประจำวัน รองลงมา ร้อยละ 19.4 หัวหน้างานไม่ได้มีการตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน และร้อยละ 16.1 มีการตรวจสอบโดยทั่วไป หรือมีการมอบหมายให้มีการตรวจสอบ แต่ไม่มีการใช้แบบฟอร์มการตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่หัวหน้างานละเลยการตรวจสอบ การไม่ทราบวิธีการตรวจสอบ และการไม่มีคู่มือการตรวจสอบ

การกำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.8 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในแผนกที่รับผิดชอบและมีการกำกับ ดูแลอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 42 ไม่มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และร้อยละ 3.2 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในแผนกที่รับผิดชอบ แต่มีการกำกับ ดูแลไม่สม่ำเสมอ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่เพียงพอ

การรายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีหน่วยงานความปลอดภัยให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีที่เกิดเหตุ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.8 มีการดำเนินการรายงานเหตุที่เกิดขึ้นทันที และร้อยละ 3.2 ไม่มีดำเนินการแจ้งใดๆ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้บริหารขาดการติดตามหรือแก้ไขอย่างจริงจัง หัวหน้างานไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญเองได้

การตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกจ้างโดยไม่ชักช้า จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.1 มีการตรวจสอบหาสาเหตุเมื่อเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อย หรือทรัพย์สินเสียหายไม่เกิน 1,000 บาท โดยมีการใช้แบบฟอร์มและมีการรายงานผลรวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหารองลงมา ร้อยละ 9.7 มีการตรวจสอบหาสาเหตุเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่ต้องมีการหยุดงาน แต่ไม่เกิน 3 วัน หรือเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หรือทรัพย์สินเสียหายมากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป และร้อยละ 3.2 ไม่มีการตรวจสอบหาสาเหตุใดๆ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหานักงานให้ข้อมูลเท็จ เนื่องจากกลัวความผิด การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้าใจขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตรายฯ

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ กิจกรรม 5ส. จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ร้อยละ 67.8 ให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 29 ไม่มีกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานในแผนก และร้อยละ 3.2 มีกิจกรรมด้านความปลอดภัย แต่หัวหน้างานไม่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของจป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหานักงานไม่เห็นความสำคัญ เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์

การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมอบหมาย จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.4 ไม่ได้รับมอบหมายงานด้านความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มเติม ร้อยละ 22.6 ได้รับมอบหมายงานด้านความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มเติม เช่น การเป็นคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน คณะกรรมการสำรวจความปลอดภัย และคณะกรรมการดำเนินการรับข้อร้องเรียน นอกจากนั้นยังไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

กรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับโรงงาน คือ ระดับการบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ ($p < 0.001$) สำหรับกรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างานในกลุ่มสถานประกอบการที่มีการบริหารงานความปลอดภัยระดับต่ำ คือ จำนวนผู้ได้บังคับบัญชาในความรับผิดชอบ ($p < 0.05$) ในส่วนของกลุ่มสถานประกอบการที่มีการบริหารงานความปลอดภัยระดับปานกลางและระดับสูง ไม่พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

การกำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 (ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน) นั้น กฎ ระเบียบฯ ในสถานประกอบการมักจะไม่ครอบคลุมในทุกงานหรือครอบคลุมอันตรายที่เกิดขึ้นได้ และพบว่าระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยของสถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของจป. หัวหน้างาน เช่น ระดับบริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่มีระบบของการติดตามผลการดำเนินงาน ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ จป. หัวหน้างานปฏิบัติงานด้านการกำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบฯ สถานประกอบการจึงควรกำหนดกฎ ระเบียบฯ ครอบคลุมทุกประเภทของงาน ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญโดยมีนโยบายการปฏิบัติและการติดตามผลที่ชัดเจน และหัวหน้างานต้องเอาใจใส่ กำกับ ดูแลอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่พนักงาน และอบรมอย่างสม่ำเสมอ หัวหน้างานควรมีการประชุมชี้แจง เป็นระยะ และมีบทลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งจะสามารถช่วยให้ จป. หัวหน้างานกำกับ ดูแลฯ ได้สะดวกขึ้น และแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ

การวิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น และจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทของหัวหน้างานนั้น ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของจป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์งาน เวลาไม่พอ งานมีความเสี่ยงน้อย ดังนั้นผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตาม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis, JSA) และจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานด้านความปลอดภัย (Safety Standard Operation Procedure, SSOP) หัวหน้างานต้องได้รับการอบรมการวิเคราะห์งาน และทุกคนต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติ

การสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน ปัญหาอุปสรรคในการสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องๆ ของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้ได้บังคับบัญชามีทัศนคติด้านความปลอดภัยเชิงลบ พนักงานเรียนรู้และเข้าใจช้า พนักงานไม่ตั้งใจฟัง ไม่สนใจ อาจมีสาเหตุมาจากจป. หัวหน้างานส่วนใหญ่ไม่ทราบถึง

หลักการสอนงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีปัญหาเกี่ยวกับการสอนและการสื่อสาร จึงทำให้พนักงานเรียนรู้และเข้าใจช้า ใช้เวลามาก หลักการสอนที่ถูกต้องจะช่วยทำให้หัวหน้างานสอนงานเป็นไปตามขั้นตอน ผู้เรียนไม่สับสน ไม่หลงลืมเน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มจิตสำนึกความปลอดภัยให้กับพนักงาน สถานประกอบการจึงควรส่งเสริมให้ จป. หัวหน้างานเรียนรู้หลักการสอนงานที่ถูกต้อง และมีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

การตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวันของหัวหน้างาน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่หัวหน้างานละเลยการตรวจสอบ การไม่ทราบวิธีการตรวจสอบ และการไม่มีคู่มือการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติจึงควรสนับสนุนให้มีอบรมหรือชี้แจงวิธีการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน การจัดทำบัญชีรายชื่อเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงสถานที่ที่ต้องมีการตรวจสอบประจำวัน กำหนดผู้รับผิดชอบให้เหมาะสม เช่น หัวหน้างาน ช่างซ่อมบำรุง หรือพนักงานผู้ปฏิบัติ พร้อมทั้งควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

การกำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ สถานประกอบการจึงควรสนับสนุนให้มีอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล วิธีการใช้และการบำรุงรักษา และมีการจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้อย่างเพียงพอ พร้อมทั้งควรมีการกำกับ ดูแล ติดตามผลการใช้อย่างสม่ำเสมอ

การรายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีหน่วยงานความปลอดภัยให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้บริหารขาดการติดตามหรือแก้ไขอย่างจริงจัง หัวหน้างานไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญเองได้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญโดยมีนโยบายการปฏิบัติและการติดตามผลที่ชัดเจน

การตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อนายจ้างโดยไม่ชักช้า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหานักงานให้ข้อมูลเท็จ เนื่องจากกลัวความผิด การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้าใจขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตรายฯ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติในการตรวจสอบฯ จึงควรฝึกอบรมให้ จป. หัวหน้างานทราบถึงวิธีการที่ถูกต้อง และการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พนักงานในการตรวจสอบและรายงานอุบัติเหตุ รวมถึงกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจนในการปฏิบัติ

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ กิจกรรม 5ส. การดำเนินกิจกรรมของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ขาดความต่อเนื่องและแรงกระตุ้น ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของจป. หัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหานักงานไม่เห็นความสำคัญ เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้กับพนักงาน และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน สถานประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ควรกำหนดกิจกรรมด้านความปลอดภัยฯ ให้เหมาะสมกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ระดมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ มีวิธีการจูงใจที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ จป. หัวหน้างานปฏิบัติงานส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมอบหมาย งานด้านความปลอดภัยที่ จป. หัวหน้างานได้รับมอบหมายเพิ่มเติม ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน คณะกรรมการสำรวจความปลอดภัย และคณะกรรมการดำเนินการรับข้อร้องเรียน นอกจากนี้ยังไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ

2. การวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของจป. หัวหน้างาน ได้แก่ การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ และจำนวนผู้ไต่บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ

แนวคิดของระบบการบริหารความปลอดภัยสมัยใหม่ (Modern Safety Management) หรือการบริหารเพื่อควบคุมการสูญเสีย (Loss Control Management) ได้มุ่งเน้นที่การบริหารและการจัดการ การจัดการบริหารความปลอดภัยสถานประกอบการที่ทำการวิจัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 55 อยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญ และร่วมกันพัฒนาระบบการบริหารความปลอดภัยในสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ ภาณี ฤทธิ์มาก และคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับโรงงาน ได้แก่ การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ ($p < 0.0001$)

ส่วนจำนวนผู้ไต่บังคับบัญชาที่รับผิดชอบมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างานในกลุ่มโรงงานที่มีการบริหารงานความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ จป. หัวหน้างานที่มีจำนวนผู้ไต่บังคับบัญชามากกว่าจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าหัวหน้างานที่มีผู้ไต่บังคับบัญชาน้อยกว่า เพราะเนื่องจากมีผู้ไต่บังคับบัญชาจำนวนมาก จึงต้องคอยกำกับ ดูแล อย่างใกล้ชิด ทั้งยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ไต่บังคับบัญชาปฏิบัติตามด้วย

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของ จป. หัวหน้างานในกลุ่มสถานประกอบการที่มีระดับการบริหารจัดการความปลอดภัยในระดับปานกลางและระดับสูง ไม่พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนั้นๆ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอาจจะไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยต่างๆ ที่ศึกษาอย่างชัดเจน และการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และมีระบบของการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน ควรมีการดำเนินการวิเคราะห์และประเมินการบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการต่างๆ เพื่อ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- กำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงาน
- เสนอแนะให้มีการแก้ไขจุดบกพร่อง

2. สถานประกอบการโดยผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

- ผู้บริหารระดับสูงแสดงเจตนารมณ์ให้ จป. หัวหน้างานทราบถึงนโยบายความปลอดภัย และการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย เพื่อให้ จป. หัวหน้างานเห็นว่าผู้บริหารต้องการให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างจริงจัง และความปลอดภัยมีความสำคัญเท่ากับการผลิต

- ควรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ หัวหน้างานลงในการพรรณาลักษณะงาน (Job Description)

- การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยมีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบประจำปี
- ควรมีการจัดระบบงานความปลอดภัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

- สนับสนุนให้ จป. หัวหน้างานมีบทบาทในการประชุมชี้แจง/สอนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานทั้งในกรณีการฝึกอบรมในงาน (On the Job Training) และการฝึกอบรมนอกงาน (Off the Job Training) ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรมีการเสริมสร้างเจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

- จัดกิจกรรมอบรมและส่งเสริมด้านความปลอดภัยในการทำงานให้แก่หัวหน้างานอย่างสม่ำเสมอตามความจำเป็น (Training Need)
- จัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานด้านความปลอดภัยของแผนก เพื่อเป็นการกระตุ้นการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
- เปิดโอกาสให้มีการศึกษาดูงานด้านการปฏิบัติงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการที่เป็นตัวอย่างได้

4. พัฒนาศักยภาพ และพัฒนาความรู้ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

จป. หัวหน้างานถือว่าเป็นผู้บริหารระดับต้น ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล แนะนำ และสั่งงานแก่พนักงาน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากพนักงาน และมีทักษะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานต่างๆ จป. หัวหน้างานจึงควรได้รับการฝึกอบรม (Train the Trainer) เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็น ได้แก่ การสอนและแนะนำงาน จิตวิทยาในการทำงาน สัมพันธภาพในงาน การปรับปรุงวิธีการทำงาน และหัวข้ออื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของ จป. หัวหน้างาน

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรเรื่องบุคลิกภาพของ จป. หัวหน้างาน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ
2. ศึกษากลไก/วิธีการที่จะผลักดันให้ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ
3. สัมภาษณ์พนักงานผู้ใต้บังคับบัญชาของ จป. หัวหน้างาน เพื่อยืนยันข้อมูลการปฏิบัติงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในแผนก